

Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W GLIWICACH
ZA ROK 2007**

**POWIATOWY RAPORT ROCZNY
II/P/2007**

Gliwice 2008

SPIS TREŚCI

	str
Wstęp	3
I. Założenia ogólne do monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych	4
II. Analiza i diagnoza	8
1. Bezrobocie i oferty pracy	8
2. Zawody deficytowe i nadwyżkowe.....	12
3. Podsumowanie.....	16
IV. Wnioski	18
Załączniki	20
Załącznik nr 1. T-II/P-1. Bezrobotni według zawodów w Gliwicach. Stan na koniec roku 2007 roku	
Załącznik nr 2. T-II/P-2. Napływ bezrobotnych według zawodów w Gliwicach w 2007 roku.	
Załącznik nr 3. T-II/P-3. Oferty pracy według zawodów w Gliwicach w 2007 roku	
Załącznik nr 4. T-II/P-4. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w Gliwicach w 2007 roku	
Załącznik nr 5. T-II/P-7. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w Gliwicach w 2007 roku	
Załącznik nr 6. T-II/P-9. Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w Gliwicach w 2007 roku	
Załącznik nr 7. T-II/P-9a. Struktura bezrobotnych i ofert pracy według PKD w Gliwicach w 2007 roku	
Załącznik nr 8. T-II/P-11. Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w Gliwicach w 2007 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty	

WSTĘP

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w artykule 8.1. mówi, iż do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy m.in.: opracowywanie analiz rynku pracy i badanie popytu na pracę, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych (pkt 3). Natomiast w artykule 9.1. jest mowa o zadaniach samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy. Należy do nich m.in.: opracowywanie analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady zatrudnienia oraz organów zatrudnienia (pkt 9).

Opierając się na powyższych zapisach ustawy oraz systemie statystyczno-sprawozdawczym z rynku pracy (sprawozdania: MPiPS-01, MPiPS-02, MPiPS-04, MPiPS-05 i MPiPS-06) wprowadzono „do praktyki działania powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy oraz szkół ponadgimnazjalnych jednolitej metody, służącej bieżącej koordynacji szkolenia bezrobotnych oraz kierunków kształcenia zawodowego z potrzebami rynku pracy, o nazwie: „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych”¹.

Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala w szczególności na:

- określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnych, regionalnych i krajowym rynku pracy,
- stworzenie bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- określenie odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń,
- bieżącą korektę poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego (dotyczy władz oświatowych oraz dyrekcji szkół),
- usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- usprawnienie pośrednictwa pracy poprzez uzyskanie informacji o planowanych ofertach pracy na rok przyszły oraz przewidywanej liczbie absolwentów według zawodów,
- ułatwienie realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

¹ „Zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych” Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003

I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE DO MONITORINGU ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH²

Prezentowana w opracowaniu metoda wykorzystuje istniejące w tym zakresie dotychczasowe doświadczenia w kraju, w tym w szczególności:

- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu,
- **Międzygminnego Ośrodka Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knuruwa i Pyskowic (eksperyment gliwicki),³**
- projekt prof. M. Kabaja opublikowany w książce pt. „Strategie i programy przeciwdziałania bezrobociu” (Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 1997),
- Krajowego Urzędu Pracy w zakresie pilotażowego wdrożenia monitoringu zawodów w wybranych województwach,
- Międzyresortowego Zespołu do Prognozowania Popytu na Pracę, działającego przy Rządowym Centrum Studiów Strategicznych, w zakresie analizy dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju⁴.

Jednocześnie przy opracowaniu zasad organizacji i funkcjonowania systemu monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych przyjęto założenie o maksymalnym wykorzystaniu informacji zbieranych w ramach obowiązującej sprawozdawczości o rynku pracy.

Podstawowe definicje

- **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych**, to proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.
- **zawód deficytowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód nadwyżkowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

² Rozdział ten został opracowany na podstawie „Zaleceń metodycznych do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych”, przesłanych wszystkim urzędem pracy przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w roku 2005

³J.Rittau, A.Kasperek, R.Rewkowski „Monitoring rynku pracy Gliwic, Knuruwa i Pyskowic z uwzględnieniem zawodów deficytowych i nadwyżkowych; Gliwice 1994-97” Międzygminny Ośrodek Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knuruwa i Pyskowic Gliwice 1998

⁴ Szerzej: B.Łukaszewicz *Analiza dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju*; Studia i materiały Tom IX, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych Warszawa 2002

- **zawód wykazujący równowagę (zrównoważony)**, to zawód, dla którego liczba ofert pracy równoważy liczbę osób poszukujących pracy.

Źródła informacji monitoringu

Podstawowymi źródłami informacji do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych są dane zgromadzone w powiatowych urzędach pracy, dotyczące osób bezrobotnych oraz zgłoszonych ofert pracy według zawodów i specjalności, a także zgłoszonych ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) oraz informacje oparte na badaniach sondażowych w zakładach pracy dotyczących obecnego stanu zatrudnienia oraz przewidywanych przyjęć i zwolnień pracowników według zawodów w ciągu najbliższego roku, jak również informacje oparte na badaniach sondażowych w szkołach ponadgimnazjalnych w zakresie przewidywanej liczby absolwentów według zawodów w danym roku szkolnym.

SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA METODYCZNE DO OPRACOWANIA ROCZNEGO RAPORTU POWIATOWEGO (RAPORT – II/P)

Źródła informacji

Źródłem informacji do opracowania RAPORTU – II/P/2007 są:

- Wygenerowane przy pomocy komputerowego programu „Syriusz” dane z załącznika 3 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2007 roku” i załącznika 2 – „Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za 2007 roku” do sprawozdania MPiPS-01. Powyższe dane zawarte są w tabelach załączonych do raportu.
- Badania sondażowe przeprowadzone w szkołach ponadgimnazjalnych w zakresie przewidywanej liczby absolwentów według zawodów w roku szkolnym 2007/08 i 2008/09 – nie zrealizowano w związku z nieprzekazaniem danych przez MEN i GUS⁵.
- Badania sondażowe przeprowadzone w zakładach pracy Gliwic dotyczących obecnego stanu zatrudnienia oraz przewidywanych przyjęć i zwolnień pracowników według zawodów w ciągu najbliższego roku - badań nie zrealizowano w związku z nieprzekazaniem danych przez GUS⁶.

⁵ Informacje zawarte w pismach Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej: DRP-VIII-074-41-AM/07 z 20.11.2007, DRP-VIII-074-5-AM/08 z 6.03.2008, DRP-VIII-074-7-AM/08 z 17.03.2008

⁶ jw.

Mierniki stosowane do monitoringu

1) Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w zawodzie k (\bar{N}_I^k)

$$\bar{N}_I^k = \bar{B}_I^k - \bar{O}_I^k \quad (1)$$

gdzie:

\bar{B}_I^k - średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w danym roku,

\bar{O}_I^k - średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w zawodzie k w danym roku,

przy czym wielkości te są obliczane według wzorów:

$$\bar{B}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^6 B_i^k}{12} \quad (2)$$

$$\bar{O}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^6 O_i^k}{12} \quad (3)$$

gdzie:

B_i^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w i -tym miesiącu w zawodzie k

O_i^k - liczba zgłoszonych ofert pracy w i -tym miesiącu w zawodzie k

2) Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k ($W_{n,I}^k$)

$$W_{n,I}^k = \frac{\bar{O}_I^k}{\bar{B}_I^k} \quad \text{dla } \bar{O}_I^k \neq 0 \text{ i } \bar{B}_I^k \neq 0 \quad (4)$$

gdzie:

\bar{O}_I^k , \bar{B}_I^k są określone wzorami (2) i (3)

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,I}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,I}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,I}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Ponadto:

- w przypadku, jeżeli wskaźnik intensywności jest równy 0 lub MAX tzn. liczba bezrobotnych albo liczba ofert pracy jest równa 0, to dla określenia, czy zawód jest deficytowy lub nadwyżkowy bierze się pod uwagę średnią miesięczną nadwyżkę (deficyt) podaży siły roboczej (\bar{N}_I^k), tzn. dla:

$\bar{N}_I^k > 1$, zawód jest nadwyżkowy,

$\bar{N}_I^k < -1$, zawód jest deficytowy,

$-1 \leq \bar{N}_I^k \leq 1$, zawód jest zrównoważony

- zawody, które pojawiły się w statystykach, dla których $\bar{O}_I^k=0$ i $\bar{B}_I^k=0$, zostały zakwalifikowane do zawodów wykazujących równowagę,

3) **Wskaźnik szansy uzyskania oferty w zawodzie k** ($W_{s,I}^k$)

$$W_{s,I}^k = \frac{\overline{PO}_I^k}{\overline{PB}_I^k} \quad (5)$$

gdzie:

\overline{PO}_I^k - średnia miesięczna liczba ofert pracy w zawodzie k w roku, będąca w dyspozycji powiatowego urzędu pracy, obliczana według wzoru:

$$\overline{PO}_I^k = \frac{PO_{t-1}^k + O_I^k}{12} \quad (6)$$

przy czym

PO_{t-1}^k - liczba ofert pracy w zawodzie k, będąca do dyspozycji powiatowego urzędu pracy w końcu poprzedniego roku (t-1)

O_I^k - liczba ofert pracy w zawodzie k, zgłoszona do powiatowego urzędu pracy w danym roku oraz

\overline{PB}_I^k - średni miesięczny poziom rejestrowanego bezrobocia w zawodzie k w roku obliczany metodą uproszczoną według wzoru:

$$\overline{PB}_I^k = \frac{PB_{t-1}^k + PB_I^k}{2} \quad (7)$$

przy czym:

PB_{t-1}^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w końcu poprzedniego roku

PB_I^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w końcu danego roku.

4) **Wskaźnik długotrwałego bezrobocia w zawodzie k** ($W_{d,I}^k$)

$$W_{d,I}^k = \frac{B_{d,I}^k}{B_I^k} \cdot 100\% \quad (8)$$

gdzie:

$B_{d,I}^k$ - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu na koniec danego roku,

B_I^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k według stanu na koniec danego roku.

Przyjęto następujące założenia dotyczące podziału zawodów według wykształcenia:

- wykształcenie wyższe - grupy wielkie 1 i 2,
- wykształcenie średnie - grupy wielkie 3, 4 i 5,
- wykształcenie zasadnicze zawodowe - grupy wielkie 6,7,8 i 9

Przyjęto również, że określenie „absolwent” odnosi się do osób, które ukończyły naukę, nie później niż 12 miesięcy temu.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. BEZROBOCIE I OFERTY PRACY

W Gliwicach na koniec roku 2007 liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosiła niecałe 6000 (prawie dwukrotny spadek w porównaniu z końcem 2005 roku), z czego 63% stanowiły kobiety. Zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat). Stanowiły one 32% ogółu bezrobotnych (w 2006 roku - 37%). Prawie 70% tej grupy osób to kobiety (patrz *Tabela 1*).

Tabela 1. Struktura bezrobocia w Gliwicach na koniec roku 2007

	ogółem	w tym				
		kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
			razem	kobiety	razem	kobiety
liczba bezrobotnych	5933	3764	159	101	1903	1294
odsetek w stosunku do ogółu bezrobotnych	100%	63%	3%	2%	32%	22%
odsetek kobiet w stosunku do danej grupy bezrobotnych	100%	63%	100%	64%	100%	68%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 2. Ranking i struktura 10 zawodów o największej liczbie bezrobotnych w Gliwicach na koniec roku 2007

kod zawodu	nazwa zawodu	ogółem	w tym*				
			kobiety	absolwenci		osoby długotrwale bezrobotne	
				razem	kobiety	razem	kobiety
000000	Bez zawodu	24,91%	24,42%	19,50%	22,77%	11,56%	10,59%
522107	Sprzedawca	9,34%	13,97%	3,77%	5,94%	12,87%	18,01%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	3,10%	4,54%	0,63%	0,99%	5,25%	7,19%
913207	Sprzątaczką	2,70%	4,22%	0,63%	0,99%	4,41%	6,49%
722204	Ślusarz	2,22%	0,29%	0,00%	0,00%	2,00%	0,15%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	1,84%	2,71%	2,52%	3,96%	1,94%	2,70%
241102	Ekonomista	1,21%	1,57%	3,77%	2,97%	0,95%	1,08%
512201	Kucharz	1,16%	1,59%	0,00%	0,00%	0,84%	1,16%
915202	Dozorca	1,16%	1,57%	0,00%	0,00%	2,05%	2,63%
311502	Technik mechanik	1,03%	0,29%	0,63%	0,00%	0,68%	0,23%
	Razem 10 zawodów	48,68%	55,18%	31,45%	37,62%	42,56%	50,23%

* odsetek liczony w odniesieniu do danej grupy bezrobotnych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Podobnie jak w poprzednich latach zdecydowanie największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby bez zawodu (prawie 25%). Ich odsetek z ogółu bezrobotnych

zdecydowanie rośnie od 2005 roku (2005 - 14%, 2006 - 19%). Znaczny odsetek (ponad 9%) – podobnie jak w latach 2005 i 2006 - stanowią osoby o zawodzie „Sprzedawca - 522107”. Dziesięć zawodów o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (przyjmując, że osoby bez zawodu tworzą na potrzeby statystyki grupę „bez zawodu”) generuje prawie 50% zarejestrowanych bezrobotnych. Równocześnie w tych zawodach zarejestrowanych jest prawie 43% osób długotrwale bezrobotnych. Szczególnie widoczne to jest w przypadku kobiet, które stanowią ponad 50% ogółu kobiet w tej grupie (patrz *Tabela 2*).

Tabela 3. Struktura i ranking 10 zawodów o największej liczbie osób długotrwale bezrobotnych w Gliwicach na koniec roku 2007

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwale	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
		ogółem	długotrwale		
522107	Sprzedawca	554	245	12,9%	44%
000000	Bez zawodu	1478	220	11,6%	15%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	184	100	5,3%	54%
913207	Sprzątaczką	160	84	4,4%	53%
915202	Dozorca	69	39	2,0%	57%
722204	Ślusarz	132	38	2,0%	29%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	109	37	1,9%	34%
913204	Pomoc kuchenna	54	33	1,7%	61%
343201	Księgowy [samodzielny]	45	27	1,4%	60%
913206	Salowa	47	27	1,4%	57%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

W grupie zawodów o największej liczbie długotrwale bezrobotnych aż 8 (*pracownik biurowy, asystent ekonomiczny, sprzedawca, sprzątaczką, ślusarz, dozorca i pomoc kuchenna oraz bez zawodu*) utrzymuje się w pierwszej „10” od 2005 roku (patrz *Tabela 3*). Spośród 707 zawodów identyfikowanych na rynku pracy w Gliwicach na koniec 2007 roku, dla 104 wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 100%. Ale aż 86% z nich to zawody, w których zarejestrowano tylko 1 osobę bezrobotną. W przypadku pozostałych 14% zawodów liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieści się przeważnie pomiędzy 2 a 3 osobami (patrz *Załącznik 5*). Duża liczba osób długotrwale bezrobotnych nie mających zawodu, nie przełożyła się na wysoki wskaźnik długotrwałego bezrobocia. W grupie zawodów, w których zarejestrowano co najmniej 10 osób bezrobotnych, tylko dla czterech zawodów wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0% (patrz *Tabela 4*).

Tabela 4. Ranking zawodów* według wskaźnika długotrwałego bezrobocia w Gliwicach na koniec 2007 roku (fragment)

l.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwałe w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwałe	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
			ogółem	długotrwałe		
1	411401	Maszynistka	10	8	0,42%	80%
2	422301	Telefonistka	12	9	0,47%	75%
3	131901	Kierownik małego przedsiębiorstwa gdzie indziej niesklasyfikowany	15	11	0,58%	73%
.....						
27	522107	Sprzedawca	554	245	12,9%	44%
.....						
78	000000	Bez zawodu	1478	220	11,6%	15%
.....						
83	224101	Pielęgniarka	11	0	0%	0%
84	241915	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	11	0	0%	0%
85	322402	Technik fizjoterapii	11	0	0%	0%
86	346104	Pracownik socjalny	10	0	0%	0%

* w rankingu umieszczono zawody (86), w których zarejestrowano co najmniej 10 osób bezrobotnych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Absolwenci szkół lub uczelni (osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki) stanowią tylko 3% ogólnej liczby bezrobotnych (patrz Tabela 1). Są zarejestrowani w 79 zawodach, ale tylko 14 z nich generuje ponad 50% bezrobotnych w tej grupie (patrz Załącznik 1 i Tabela 5).

Tabela 5. Struktura i ranking 14 zawodów o największej liczbie bezrobotnych absolwentów w Gliwicach na koniec roku 2007

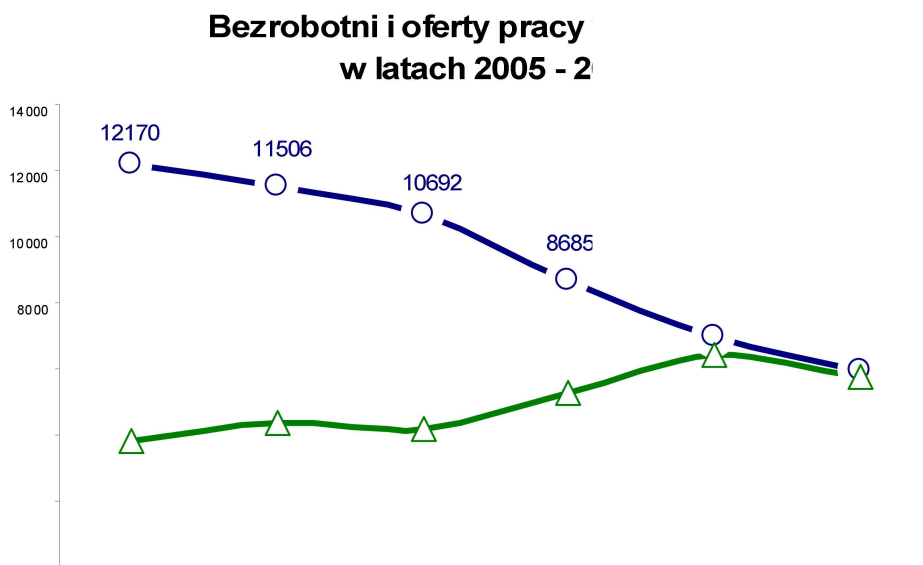
Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek absolwentów	
		ogółem	absolwentów	do ogółu zarejestrowanych absolwentów	do liczby bezrobotnych w zawodzie
000000	Bez zawodu*	1478	31	19,50%	2%
241102	Ekonomista	72	6	3,77%	8%
522107	Sprzedawca	554	6	3,77%	1%
311401	Technik elektronik	31	5	3,14%	16%
311209	Technik ochrony środowiska	31	4	2,52%	13%
312102	Technik informatyk	24	4	2,52%	17%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	109	4	2,52%	4%
621201	Ogrodnik terenów zieleni	13	4	2,52%	31%
244105	Socjolog	8	3	1,89%	38%
244204	Politolog	10	3	1,89%	30%
311204	Technik budownictwa	47	3	1,89%	6%
322402	Technik fizjoterapii	11	3	1,89%	27%
514103	Kosmetyczka [zawód szkolny: Technik usług kosmetycznych]	8	3	1,89%	38%
734502	Introligator poligraficzny	13	3	1,89%	23%
Razem dla 14 zawodów				51,57%	

* głównie absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Grupa absolwentów bez zawodu - czyli głównie absolwentów liceów ogólnokształcących lub profilowanych – stanowi prawie 20% wszystkich absolwentów. Pozytywnym faktem jest zmniejszająca się corocznie ich liczba (2005 – 116, 2006 – 82, 2007 – 31).

Wykres 1.

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Od roku 2005 utrzymuje się spadek liczby bezrobotnych, przy równoczesnym wzroście ofert pracy (2005 – 8230, 2006 – 9462, 2007 – 12190). Największe zapotrzebowanie (prawie 7% wszystkich ofert) dotyczyło zawodu *Robotnik gospodarczy* – 914103 (patrz Tabela 6).

Tabela 6. Ranking i struktura 10 zawodów o największej liczbie ofert pracy w Gliwicach w roku 2007

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba ofert	Odsetek ofert w zawodzie do ogółu ofert
914103	Robotnik gospodarczy	839	6,9%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	806	6,6%
522107	Sprzedawca	599	4,9%
931301	Robotnik budowlany	577	4,7%
712102	Murarz	501	4,1%
413103	Magazynier	455	3,7%
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	398	3,3%
913207	Sprzątaczką	391	3,2%
722204	Ślusarz	285	2,3%
711101	Górnik eksploatacji podziemnej	260	2,1%
Razem dla 10 zawodów			42%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Poszukiwani byli również *pracownicy biurowi* – 419101 i *sprzedawcy* - 522107. Spośród 10 zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku, aż dla siedmiu (robotnik budowlany, sprzedawca, pracownik biurowy, murarz, kierowca samochodu ciężarowego, magazynier, ślusarz) utrzymuje się ono od 2005 roku.

Analiza struktury bezrobotnych i ofert pracy w roku 2007 według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) wskazuje, iż największa liczba bezrobotnych - podobnie jak w latach 2005 i 2006 - była ostatnio zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” (ponad 27%) oraz sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (ponad 26% ogółu bezrobotnych). W tych sekcjach wystąpiło również największe zapotrzebowanie na pracowników (patrz *Załącznik 6 i 7*).

2. ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE

Analizując dane uzyskane z systemu „Syriusz”⁷ dla Gliwic, dotyczące zawodów deficytowych i nadwyżkowych (patrz *Załącznik 4*), zidentyfikowano w 2007 roku 297 elementarnych grup zawodowych oraz 836 zawodów/specjalności. W 73% (610) zawodów wystąpiły rejestracje bezrobotnych, natomiast w 52% (435) zarejestrowano oferty pracy.

Wykres 2.

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

⁷ Patrz: www.mz.praca.gov.pl/Puls2/

Spośród zidentyfikowanych zawodów wyodrębniono zawody deficytowe i nadwyżkowe oraz wykazujące równowagę⁸. Zawody wykazujące równowagę stanowią 66% ogólnej liczby zawodów (patrz *Wykres 2*). Nie wpływają one w zdecydowany sposób na zmiany na rynku pracy. W połowie z tych zawodów odnotowano w badanym okresie pojedyncze rejestracje bezrobotnych przy całkowitym braku ofert albo odwrotnie, pojedyncze rejestracje ofert pracy przy całkowitym braku zarejestrowanych bezrobotnych.

Tabela 7. Struktura zawodów – w tym deficytowych i nadwyżkowych – według poziomu wykształcenia w Gliwicach w roku 2007

poziom wykształcenia	zawody		
	ogółem*	deficytowe	nadwyżkowe
wyższe	26%	1%	7%
średnie	26%	4%	6%
zasadnicze zawodowe	47%	11%	5%
bez zawodu	0,12%	-	0,12%
razem zawodów	100%	17%	18%
	836	138	150

* wartości dla zawodów: deficytowych, nadwyżkowych i równoważnych
źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Zawody deficytowe stanowiły 17% wszystkich zawodów. Ponad 18% wszystkich zawodów stanowiły zawody nadwyżkowe (patrz *Tabela 7*). Spośród nich największą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby bez zawodu. Stanowiły one prawie 25% wszystkich bezrobotnych (patrz *Tabela 2*).

Tabela 8. Struktura zawodów deficytowych i nadwyżkowych według poziomu wykształcenia w Gliwicach w roku 2007

poziom wykształcenia	zawody		
	ogółem*	deficytowe	nadwyżkowe
wyższe	26%	8%	39%
średnie	26%	25%	31%
zasadnicze zawodowe	47%	67%	29%
bez zawodu	0,12%		0,67%
razem zawodów	100%	100%	100%
	836	138	150

* wartości dla zawodów: deficytowych, nadwyżkowych i równoważnych
źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Pomimo prawie nie zmienionej struktury zawodów według poziomu wykształcenia w porównaniu z rokiem 2006, zdecydowanie zmieniła się struktura zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

⁸ Patrz str. 6

W grupie zawodów deficytowych zmniejszył się dwukrotnie odsetek zawodów na poziomie wykształcenia wyższego (z 16% w 2006 do 8% w 2007). Zdecydowany wzrost nastąpił na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego (z 54% w 2006 do 67% w 2007). Zdecydowana zmiana – w porównaniu z poprzednimi obserwacjami – nastąpiła w strukturze zawodów nadwyżkowych. Największy odsetek stanowią zawody na poziomie wykształcenia wyższego (patrz *Tabela 8*).

Tabela 9. Ranking zawodów nadwyżkowych w Gliwicach w roku 2007 (według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu równego zero)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
000000	Bez zawodu	0	181,25	181,25	0
244105	Socjolog	0	3,58	3,58	0
241915	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	0	2,33	2,33	0
311690	Pozostali technicy technologii chemicznej i pokrewni	0	2,33	2,33	0
341401	Organizator obsługi turystycznej [zawód szkolny: Technik obsługi turystycznej]	0	2,08	2,08	0
321390	Pozostali technicy technologii żywności	0	2,00	2,00	0
341404	Organizator usług hotelarskich [zawód szkolny: Technik hotelarstwa]	0	1,75	1,75	0
212102	Matematyk	0	1,67	1,67	0
621190	Pozostali ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni	0	1,67	1,67	0
725190	Pozostali monterzy elektronicy	0	1,58	1,58	0
244201	Filozof	0	1,50	1,50	0
244302	Filolog – filologia obcojęzyczna	0	1,50	1,50	0
311402	Technik telekomunikacji	0	1,42	1,42	0
815490	Pozostali operatorzy urządzeń do procesów chemicznych i produkcji chemikaliów	0	1,42	1,42	0
214590	Pozostali inżynierowie mechanicy	0	1,33	1,33	0
311210	Technik urządzeń sanitarnych	0	1,33	1,33	0

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabele 9 i 10 przedstawiają 31 najbardziej nadwyżkowych zawodów⁹. Spośród nich aż 22, to zawody na poziomie wykształcenia wyższego i średniego. Trzy zawody: *Technik telekomunikacji (311402)*, *Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych (241915)*, *Matematyk (212102)* oraz grupa osób *bez zawodu* są w czołówce zawodów nadwyżkowych od końca 2005 roku.

⁹ Dla dwóch zawodów wskaźnik nadwyżka podaży siły roboczej był identyczny - patrz *Tabela 9*

Tabela 10. Ranking zawodów nadwyżkowych w Gliwicach w roku 2006
(według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu różnego od zera)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
723190	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	0,17	6,25	6,08	0,03
723304	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	0,08	3,00	2,92	0,03
913202	Palacz pieców zwykłych	0,08	1,58	1,50	0,05
247901	Specjalista administracji publicznej	0,08	1,50	1,42	0,06
714103	Malarz – tapingier	0,08	1,50	1,42	0,06
321208	Technik rolnik	0,08	1,17	1,08	0,07
211302	Chemik – technologia chemiczna	0,08	1,00	0,92	0,08
321206	Technik ogrodnik	0,08	0,92	0,83	0,09
311990	Pozostali technicy gdzie indziej niesklasyfikowani	0,17	1,67	1,50	0,10
322601	Technik farmaceutyczny	0,08	0,83	0,75	0,10
346104	Pracownik socjalny	0,17	1,58	1,42	0,11
512202	Kucharz małej gastronomii	0,25	2,25	2,00	0,11
131901	Kierownik małego przedsiębiorstwa gdzie indziej niesklasyfikowany	0,17	1,33	1,17	0,13
244104	Pedagog	0,42	3,17	2,75	0,13
724290	Pozostali elektrycy	0,58	4,42	3,83	0,13

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabele 11 i 12 przedstawiają 30 najbardziej deficytowe zawody. Wśród nich tylko jeden (*Kurator sądowy - 244501*) jest na poziomie wykształcenia wyższego, a trzy na poziomie wykształcenia średniego (*Policjant służby prewencji – 345102, Opiekunka środowiskowa – 346103, Kontroler jakości wyrobów - 315206*). Wśród pozostałych, prawie 2/3 zawodów związanych jest z branżą usługowo-budowlaną.

Tabela 11. Ranking zawodów deficytowych w Gliwicach w roku 2007
(przy braku zarejestrowanych bezrobotnych)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
712490	Pozostali robotnicy budowy dróg i pokrewni	7,92	0	-7,92	MAX
713302	Tynkarz	7,75	0	-7,75	MAX
712904	Monter rusztowań	7,42	0	-7,42	MAX
244501	Kurator sądowy	6,75	0	-6,75	MAX
345102	Policjant służby prewencji	3,83	0	-3,83	MAX
811301	Górnik eksploatacji otworowej	1,67	0	-1,67	MAX
713501	Monter/składacz okien	1,33	0	-1,33	MAX
932106	Sortowacz	1,17	0	-1,17	MAX
915108	Kolporter	1,08	0	-1,08	MAX

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 12. Ranking zawodów deficytowych w Gliwicach w roku 2007
(przy zarejestrowanych bezrobotnych)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności deficytu zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej	
722290	Pozostali ślusarze i pokrewni	6,67	0,17	-6,50	40,00
821107	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	2,75	0,08	-2,67	33,00
712204	Zbrojarz	16,33	0,50	-15,83	32,67
346103	Opiekunka środowiskowa	2,42	0,08	-2,33	29,00
713201	Głazurnik	2,42	0,08	-2,33	29,00
821110	Operator zgrzewarek	7,83	0,33	-7,50	23,50
911101	Sprzedawca uliczny produktów nieżywnościowych	3,75	0,17	-3,58	22,50
312201	Operator sprzętu komputerowego	1,75	0,08	-1,67	21,00
914103	Robotnik gospodarczy	69,92	3,33	-66,58	20,98
811102	Operator koparek i zwałowarek	1,67	0,08	-1,58	20,00
829190	Pozostali operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	6,58	0,33	-6,25	19,75
721203	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	18,83	1,00	-17,83	18,83
713601	Monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody	8,08	0,50	-7,58	16,17
712201	Betoniarz	2,58	0,17	-2,42	15,50
724301	Elektromonter instalacji elektrycznych	7,58	0,50	-7,08	15,17
721202	Spawacz ręczny gazowy	16,58	1,17	-15,42	14,21
712401	Brukarz	4,67	0,33	-4,33	14,00
721290	Pozostali spawacze i pokrewni	11,33	0,83	-10,50	13,60
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	33,17	2,92	-30,25	11,37
315206	Kontroler jakości wyrobów - artykuły przemysłowe	6,00	0,58	-5,42	10,29

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

3. PODSUMOWANIE

- Liczba osób bezrobotnych z terenu Gliwic, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gliwicach, na koniec roku 2007 wynosiła niecałe 6000.
- Bezrobotne kobiety stanowiły 63% ogółu bezrobotnych.
- Od 2005 roku stale maleje liczba bezrobotnych. Pod koniec 2007 roku było ich prawie dwukrotnie mniej niż w roku 2005.
- Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu 2005 i 2006 roku - stanowiły osoby bez zawodu (prawie 25%). Jednakże ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych zdecydowanie rośnie od 2005 roku (2005 - 14%, 2006 - 19%).
- Prawie połowę wszystkich bezrobotnych, stanowią osoby nie posiadające zawodu oraz zarejestrowane w dziewięciu zawodach: *Sprzedawca, Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych], Sprzątaczką, Ślusarz, Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista], Ekonomista, Kucharz, Dozorca, Technik mechanik*

- Zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat). Stanowiły one 32% ogółu bezrobotnych (w 2006 roku - 37%). Prawie 70% tej grupy osób to kobiety.
- W grupie zawodów o największej liczbie długotrwale bezrobotnych aż 8 (*pracownik biurowy, asystent ekonomiczny, sprzedawca, sprzątaczką, ślusarz, dozorca i pomoc kuchenna oraz bez zawodu*) utrzymuje się w pierwszej „10” od 2005 roku.
- Tylko 3% ogólnej liczby bezrobotnych stanowili absolwenci szkół lub uczelni.
- Prawie 20% tej grupy, to osoby bez zawodu, w większości absolwenci liceów ogólnokształcących lub profilowanych. Pozytywnym faktem jest zmniejszająca się corocznie ich liczba (2005 – 116, 2006 – 82, 2007 – 31).
- Wśród 13 zawodów o największej liczbie bezrobotnych absolwentów (w 6 zawodach jest zarejestrowana taka sama liczba osób), aż 8 jest na poziomie średnim,
- W roku 2007 zarejestrowano w Powiatowym Urzędzie Pracy 12190 ofert pracy z zakładów pracy Gliwic.
- Największe zapotrzebowanie (prawie 7% wszystkich ofert) dotyczyło zawodu *Robotnik gospodarczy*. Poszukiwani byli również *pracownicy biurowi* i *sprzedawcy*.
- Spośród 10 zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku, aż dla siedmiu (*robotnik budowlany, sprzedawca, pracownik biurowy, murarz, kierowca samochodu ciężarowego, magazynier, ślusarz*) utrzymuje się ono od 2005 roku..
- Największa liczba bezrobotnych (według sekcji PKD) - podobnie jak w latach 2005 i 2006 - była ostatnio zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji „*Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego*” (ponad 27%) oraz sekcji „*Przetwórstwo przemysłowe*” (ponad 26% ogółu bezrobotnych). W tych sekcjach było też najwięcej ofert pracy.
- Na podstawie wygenerowanych danych zidentyfikowano w 2007 roku dla Gliwic 297 elementarnych grup zawodowych oraz 836 zawodów/specjalności. Spośród nich wyodrębniono zawody deficytowe (czyli poszukiwane na rynku pracy) i nadwyżkowe (na które występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie) oraz wykazujące równowagę.
- Zawody wykazujące równowagę, nie wpływające na zmiany na rynku pracy, stanowią 66% wszystkich zawodów.
- W połowie z tych zawodów odnotowano w badanym okresie pojedyncze rejestracje bezrobotnych przy całkowitym braku ofert albo odwrotnie, pojedyncze rejestracje ofert pracy przy całkowitym braku bezrobotnych.

- W 2007 zdecydowanie zmieniła się struktura zawodów deficytowych i nadwyżkowych, w porównaniu z poprzednimi latami.
- Zawody deficytowe stanowiły 17% wszystkich zawodów.
- Ponad 67% zawodów deficytowych, to zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego.
- W grupie 30 najbardziej deficytowych zawodów tylko jeden jest na poziomie wykształcenia wyższego (*Kurator sądowy*), a trzy na poziomie wykształcenia średniego (*Policjant służby prewencji, Opiekunka środowiskowa, Kontroler jakości wyrobów*).
- Najbardziej poszukiwane zawody deficytowe, to: *ślusarze i pokrewni, operatorzy obrabiarek sterowanych numerycznie, zbrojarze, robotnicy budowy dróg i pokrewni, tynkarze*.
- Zawody nadwyżkowe stanowiły 18% ogólnej liczby zawodów.
- Największy odsetek zawodów nadwyżkowych stanowią zawody na poziomie wykształcenia wyższego.
- Spośród 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów aż 22, to zawody na poziomie wykształcenia wyższego i średniego. Trzy zawody: *Technik telekomunikacji, Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych, Matematyk* oraz grupa osób bez zawodu są w czołówce zawodów nadwyżkowych od końca 2005 roku.
- Najbardziej nadwyżkową grupą jest grupa osób *Bez zawodu*.
- Ponadto, w czołówce zawodów nadwyżkowych są: *socjologzy, specjaliści do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych, technicy technologii chemicznej i pokrewni, mechanicy pojazdów samochodowych oraz mechanicy maszyn i urządzeń przemysłowych*.

IV. WNIOSKI

1. Nie sprawdziła się prognoza dla 2007 opracowana na podstawie danych MPiPS w 2006. Liczba bezrobotnych systematycznie spada od I-półrocza 2005 roku i na koniec 2007 roku była 2 razy mniejsza niż w 2005.
2. Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu 2005 roku - stanowią osoby bez zawodu (25%). Grupę tę charakteryzuje znaczna fluktuacja, o czym świadczy niewielki wskaźnik długotrwałego bezrobocia. Pozytywnym faktem jest zmniejszająca się corocznie liczba absolwentów w tej grupie.
3. Należy zmienić strukturę kształcenia – w tym kształcenia zawodowego – i kształcić w zawodach deficytowych, a nie nadwyżkowych.

4. W porównaniu z końcem roku 2005, w dalszym ciągu wśród zawodów nadwyżkowych o wysokim wskaźniku intensywności nadwyżki zawodu oraz znaczącej nadwyżce podaży siły roboczej znajdowały się głównie zawody na poziomie wykształcenia średniego lub wyższego, natomiast wśród zawodów deficytowych o wysokim wskaźniku intensywności deficytu zawodu oraz znaczącym deficycie podaży siły roboczej znajdowały się zawody robotnicze.
5. Szczegółowe wnioski dotyczące monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych będzie można sformułować dopiero po opracowaniu raportu rocznego zawierającego oprócz analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych za miniony rok kalendarzowy (2 badania) również analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o badania sondażowe przeprowadzone w zakładach pracy i szkołach. Wynika to z definicji monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, który należy rozumieć jako **proces** systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy.

Opracował: Andrzej Kasperek